

Інституційний механізм державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти

У статті опрацьовано положення державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти. На його теоретичний розвиток умотивовано під державно-громадським управлінням вищою освітою певний тип суспільного управління, що носить соціально-демократичний характер, за яким інститути державної влади та місцевого самоврядування, а також інститути громадянського суспільства у тісній співпраці формують, приймають та реалізують управлінські рішення в сфері вищої освіти з метою досягнення стратегічних та оперативних цілей розвитку останньої як важливої складової життя країни. Соціально-демократичний характер таких рішень забезпечується синергічним діями вищевказаних суб'єктів – інститутів державної влади та місцевого самоврядування, а також громадянського суспільства.

Ключові слова: фізична культура та спорт; система вищої освіти; державно-громадське управління; державне управління.

Актуальність теми. Формування оновленої державної політики щодо фізичної культури та спорту в вищій школі дуже актуальне в умовах військового часу, коли фізична підготовка майбутніх захисників вітчизни призвана забезпечити перемогу нашої країни. Саме вона виступає певним чином запорукою швидкої відбудови нашої країни в повоєнний час, оскільки державна політика щодо фізичної культури та спорту в вищій школі сприяє просуванню та закріпленню серед молоді ідеології активного способу життя, забезпечуючи тим самим розвиток їх працездатності та працевитості.

Як свідчить практика розвинутих країн світу не останню роль у формуванні науково-обґрунтованої всебічної державної політики в цілому відіграє активізація долучення до таких процесів громадськості через державно-громадське управління. Як стверджують вчені Кононенко В., Лапшин С., Пилипенко Т. «державне управління як специфічна діяльність державних органів не лише зберігається, а й набуває вагомшого значення в умовах загальної трансформації ролі громадянського суспільства у державі» [11].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематику державної політики в сфері вищої освіти загалом у різні часи опрацьовувала ціла когорта вітчизняних вчених, а саме: М.Ажажа, О.Акімов, П.Алієва, С.Андрейчук, Н.Базиляк, Н.Батечко, С.Боднар, М.Болдуєв, С.Вавренюк, О.Воробйова, Н.Гедікова, Л.Головій, Л.Грень, С.Григанська, Т.Губанова, Н.Губернська, С.Домбровська, Ю.Журавель, Г.Коваль, І.Кондратенко, Т.Костюк, Т.Кравцова, О.Кравцов, В.Крижко, С.Крисюк, О.Лашенко, В.Луговой, Ю.Молчанова, С.Мороз, Г.Немченко, В.Огаренко, Ю.Попіль, Н.Протасова, В.Радул, М.Русин, І.Семенець-Орлова, Н.Серкова, І.Сікорська, Р.Сіренко, М.Старокожко, О.Тоцька, В.Уложенко, І.Хомишин, Г.Чирва, О.Шеломовська, Р.Щокін, Т.Яровой.

Питання державної політики в сфері фізичної культури та спорту тим чи іншим чином досліджували такі науковці як: С.Балабан, В.Барановський, Ж.Беленюк, Б.Бондаренко, В.Бондаренко, С.Вавренюк, І.Гасюк, Г.Грибан, С.Домбровська, Л.Дудорова, О.Жданова, О.Журавель, М.Калина, В.Кононенко, К.Кудлата, О.Кузьменко, В.Лікашук, О.Моргунов, С.Ніконенко, В.Палюх, Д.Петришин, І.Рибчич, В.Савченко, А.Сергеев, Р.Сіренко, А.Фальковський, А.Ціпов'яз, О.Чокля, О.Шевчук.

Варто зауважити, що жодна з наукових праць не присвячена розкриттю питань та проблематики державної політики щодо розвитку фізичної культури та спорту в закладах вищої освіти. Водночас близько 100 закладів вищої освіти України I-IV рівня акредитації готують на сьогодні фахівців з фізичної культури та спорту, в близько 10 закладів вищої освіти України I-IV рівня акредитації готують фахівців з фізичної культури та спорту профільно [1].

Мета статті полягає у розбудові інституційного механізму державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти.

Викладення основного матеріалу. Загалом, реформування державного управління на засадах громадської участі набуло за останнє десятиріччя активізації на всіма напрямками останнього. Не оминули ці процеси і вищу освіту в цілому та вищу освіту в сфері фізичної культури та спорту зокрема. Втім, ці процеси не були однозначними і не завжди демонстрували позитивну динаміку. Так, вчені Прокопенко Л.Л. та Дегтярьова І.О. зазначають [26]: «Одна з відмінних рис сучасної системи освіти – перехід від державного до державно-громадського управління освітою, сутність якого становить об'єднання зусиль держави і суспільства у вирішенні проблем освіти. Практика свідчить про непослідовність у реалізації ідеї

державно-громадської системи управління освітою. Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття»), декларуючи необхідність демократизації системи освіти, проголосила необхідність переходу до неї, але пізніше в Законі України «Про освіту» був зроблений крок назад. Національна доктрина розвитку освіти знову наголосила на необхідності її запровадження.».

Слід зауважити, що вже новий Закон «Про освіту» (2017р.) ст.6 «Засади державної політики в сфері освіти та принципами освітньої діяльності» чітко закріплює серед таких засад державно-громадське управління [21]. Він, зокрема, трактує державно-громадське управління в сфері освіти «взаємодію органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою прийняття ефективних управлінських рішень та задоволення суспільних інтересів у сфері освіти», а також ст.70 закріплює такі положення щодо [21]:

- інституційного забезпечення державно-громадського управління у сфері освіти через утворення інститутів громадянського суспільства;
- складу представництва таких інститутів державно-громадського управління у сфері освіти (педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники; здобувачі освіти; батьки; заклади освіти; роботодавці; об'єднання зазначених категорій осіб);
- власне порядку утворення інститутів державно-громадського управління у сфері освіти за рішенням центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки, інших органів державної влади, органів місцевого самоврядування у формі робочих груп, дорадчих, громадських, експертних та інших органів;
- повноважень інститутів державно-громадського управління у сфері освіти, що закріплюються актами про їх утворення;

В той же час Закон України «Про вищу освіту» в ст. 12 серед органів управління вищою освітою вказує [17]: Кабінет Міністрів України; центральний орган виконавчої влади у сфері освіти і науки; галузеві державні органи, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти; органи влади Автономної Республіки Крим, органи місцевого самоврядування, до сфери управління яких належать заклади вищої освіти; Національну академію наук України та національні галузеві академії наук; засновників закладів вищої освіти; органами громадського самоврядування у сфері вищої освіти і науки. Таким чином органи державно-громадського управління відсутні серед законодавчо закріплених органів управління вищою освітою України.

Важливим також є й те, що Закон України «Про фізичну культуру та спорт» також не передбачає інститутів державно-громадського управління [24]. Звернення до Стратегії розвитку фізичної культури та спорту до 2028 року свідчить про відсутність будь-яких згадок по подальший розвиток державно-громадського управління в сфері фізичної культури та спорту [23].

Поза вищевказаними протиріччями, роботу у напрямку розбудови державно-громадського управління в сфері вищої освіти триває. Так, Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 рр. передбачає серед інших цілей стратегічну ціль 2 «Довіра громадян, держави та бізнесу до освітньої, наукової, інноваційної діяльності закладів вищої освіти» в межах якої визначено операційну ціль «залучення представників громадянського суспільства до формування освітньої політики та управління закладами вищої освіти» [22].

Як зазначає Юськов Д. «...система державно-громадського управління пройшла довгий та складний шлях становлення. Реалізація нової управлінської моделі у системі освіти України, зокрема й в системі вищої освіти, неодноразово зазнавала корективів та в різні періоди залежала від особистого бачення керівників органів вищої та центральної влади щодо місця інститутів громадянського суспільства в публічному управлінні та їх ролі у виробленні публічної політики. Сучасна вітчизняна нормативно-правова база чітко декларує запровадження демократизації управління в системі вищої освіти та впровадження принципів державно-громадського управління» [35].

Вочевидь, проблемні позиції щодо запровадження державно-громадського управління розвитком фізичною культурою та спортом в закладах вищої освіти є наріжними і можливими до вирішення з урахуванням досвіду розвинених країни, що вже пройшли шлях від генезису до потужного розвитку цієї форми державного управління вищою освітою. В умовах подальшої демократизації державного управління в Україні на шляху євроінтеграції цікавим вбачається досвід найближчого нашого європейського сусіда та партнера, члена ЄС з 2004 року – Польщі, яка добилась значних успіхів в реалізації механізмів державно-громадського управління [25].

Польща «стала на рейки» державно-громадського управління ще у 1990 році з прийняттям Закону про вищу освіту, посиливши рух за ними з прийняттям Закону про вищу школу у 2004 р. [4]. Згідно останньому було створено Головну раду науки і вищої школи, що обирається на 4 роки, до складу якої входять: 14 представників вищих навчальних закладів, 5 представників Польської академії наук, 4 представники науково-дослідних інститутів, 4 студенти, 3 роботодавця [26]. Важливим вбачається участь Ради в формуванні державної політики в сфері вищої освіти, яка проявляється у такій формі [26]: «Рада співпрацює з міністром, відповідальним за справи вищої школи, а також з іншими органами влади і

публічної адміністрації щодо визначення державної освітньої політики у сфері вищої школи, зокрема: подає пропозиції назв напрямів навчання та стандартів навчання; висловлює з власної ініціативи думку і подає висновки щодо всіх справ, які стосуються вищої школи, науки і культури, а також може звертатися у тих справах до органів публічної влади та вищих навчальних закладів для надання пояснень та інформації; висловлює думку у справах, поданих міністром, відповідальним за справи вищої школи, або іншими органами влади і публічної адміністрації; висловлює думку щодо проектів нормативних актів з питань вищої школи і науки, в тому числі щодо актів з питань створення, ліквідації, зміни назви вищих навчальних закладів, а також міжнародних угод Польщі, які стосуються вищої школи і науки, просування польської науки за кордоном; висловлює думку щодо проекту закону про державний бюджет у частині, розпорядником якої є міністр, відповідальний за справи вищої школи, а також у справах, пов'язаних з визначенням вищим навчальним закладам дотацій з державного бюджету)». Запроваджені механізми польської громадськості в управлінні вищою освітою – конференція ректорів польських вищих навчальних закладів, конференція ректорів польських професійних початкових закладів, Рада молодих вчених та Національне представництво докторантів, згідно вітчизняного законодавства, слід ідентифікувати як форми громадського самоврядування.

Задля формування дієвих механізмів державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти необхідним вбачається опрацювання понятійного апарату державно-громадського управління вищою освітою загалом.

Зауважимо, що на сьогодні законодавчо визнаним є тільки поняття «державно-громадського управління освітою» загалом, а дослідження наукових праць в контексті проблематики «державно-громадське управління освітою» державно-громадського управління вищою освітою свідчать про відсутність спроб сформулювати таке поняття за дискусії щодо його сутності.

Отже, зупинимось на понятті державно-громадського управління освітою та на основі опрацювання підходів до його формування, особливостей вищої освіти, визначимо поняття «державно-громадське управління вищою освітою» (табл. 1).

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «державно-громадське управління освітою»

Джерело	Зміст поняття
1	2
Закон України «Про освіту» (2017 р.) [21]	Взаємодія органів державної влади, органів місцевого самоврядування з громадськими об'єднаннями, іншими інститутами громадянського суспільства з метою прийняття ефективних управлінських рішень та задоволення суспільних інтересів у сфері освіти
Михайленко О. [14]	Процес поєднання різноспрямованої діяльності державних і суспільних суб'єктів управління, що пов'язані з функціонуванням і розвитком освітньої установи, в інтересах суб'єктів навчально-виховного процесу, соціуму, влади
Королук С. [12]	Управлінська діяльність, що здійснюється структурами громадянського суспільства – добровільно утвореними об'єднаннями, асоціаціями й організаціями громадян, які здійснюють громадську освітню політику на основі демократичних процедур самоуправління та співуправління
Грабовський В. [3]	Спільної діяльності державних та суспільних суб'єктів управління в інтересах кожної людини, соціуму та влади
Крисюк С. [13]	Суспільне управління через максимальну участь громадян у розробленні стратегічних напрямів розвитку освітньої галузі задля задоволення потреб членів суспільства
Тодосова Г. [30]	Процес поєднання різноспрямованої діяльності державних та суспільних суб'єктів управління в інтересах людини, соціуму, влади, а головною перевагою цього типу управління вважається оптимальне задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу в процесі зваженої взаємодії громадськості і владних структур
Тодосова Г. [31]	Видом соціального управління на основі взаємодії органів державної влади та інститутів громадянського суспільства через систему взаємоузгоджених політичних, економічних, соціальних, організаційних і правових процесів, засобів, методів, зв'язків

Закінчення табл. 1

1	2
Бех Ю., Іванілов О. [15]	Система взаємодії органів державної влади і громадських організацій, що являє собою багаторівневою системою з широким спектром розподілу організаційних сил між суб'єктами управління, що дає змогу виявляти й уточнювати їх цілі, а також сукупність формальних і неформальних зв'язків і відносин між ними
Зайченко О. [10]	Управління, у якому поєднуються діяльність суб'єктів державних і громадських інституцій, що ґрунтується на добровільному встановленні державою та громадянами певних обов'язків в управлінні освітою в інтересах особистості, соціуму, влади. Воно передбачає тісний взаємозв'язок, співпрацю, постійний діалог і взаємодію державного (адміністративного) і громадського суб'єктів управління
Даниленко Л. [5]	Процес поєднання різноспрямованої діяльності державних і суспільних суб'єктів управління, що пов'язані з функціонуванням і розвитком освітньої установи, в інтересах суб'єктів навчально-виховного процесу, соціуму, влади
Гречка Я. [4]	Управління із залученням громадськості, спрямований на децентралізацію управління, самоврядування освіти, усупільнення навчальних закладів та надання їм автономії
Шоробура І. [34]	Взаємодія між державою й громадою щодо вирішення актуальних питань освіти, що пов'язані з можливістю впливати на освітню політику, прийняття управлінських рішень, створення сучасного освітнього середовища
Пастовенський О. [16]	Поєднання діяльності громадських і державних суб'єктів управління, що впроваджують узгоджену освітню політику в інтересах людини, громади й держави на основі демократичних процедур самоуправління та співуправління із забезпеченням пріоритету прав громадськості

Як бачимо з наведених визначень, вчені:

- Михайленко О., Тодосова Г., Даниленко Л. демонструють процесуальний підхід до державно-громадського управління освітою;
- Закон України «Про освіту», Королук С., Грабовська В., Бех Ю., Іванілов О., Пастовенський О., Шоробура І. дотримуються діяльнісного підходу до державно-громадського управління освітою;
- Крилюк С., Гречка Я., Тодосова Г. демонструють управлінсько-типовий підхід до державно-громадського управління освітою;

На нашу думку, будь-яке управління є діяльністю (з позиції сукупності дій суб'єктів управління) та процесом (з позицією сукупності взаємопов'язаних послідовних етапів, операцій тощо) одночасно, а тому акцентування на якійсь одній з позицій є обмеженням у розумінні державного управління загалом. Отже, найбільш вірно розуміння державно-громадського управління вбачається як певного типу управління, яке, зважаючи на мету державно-громадського управління, носить безумовно соціально-демократичний характер.

На підставі вищевказаного пропонується розуміти під державно-громадським управлінням вищою освітою певний тип суспільного управління, що носить соціально-демократичний характер, за яким інститути державної влади та місцевого самоврядування, а також інститути громадянського суспільства у тісній співпраці формують, приймають та реалізують управлінські рішення в сфері вищої освіти з метою досягнення стратегічних та оперативних цілей розвитку останньої як важливої складової життя країни. Соціально-демократичний характер таких рішень забезпечується синергічним діями вищевказаних суб'єктів - інститутів державної влади та місцевого самоврядування, а також громадянського суспільства. Наведене формулювання враховує закладену Законом «Про освіту» тісну співпрацю державних та громадських органів, їх спільну рівнозначну участь у всіх етапах управління.

Формування державної політики за будь-яким з напрямів, передбачає створення інституційного механізму державного управління вказаним напрямом.

Слід зазначити, що питання інституалізації, хоча і досить жваво обговорюються в науковому середовищі, але «наука про державне управління тільки опановує питання інституалізації» [27, с. 121]. При цьому опрацювання цих положень вкрай необхідно, оскільки «інституалізація повноважень органів державного управління дозволяє керівникам і спеціалістам у цій галузі: по-перше, знати, до якого конкретно інституту можна звернутись з певною проблемою і вирішити її; по-друге, з'ясувати, хто нестиме

персональну відповідальність у випадку невирішення (затягування з вирішенням) відповідної проблеми; по-третє, подати до суду на інституалізований інститут за невиконання ним доручених йому державою повноважень і застосування до нього певних фінансових санкцій [8, с. 203-204; 28, с. 121].

Підвалинами такого механізму щодо вищої освіти в контексті розвитку фізичної культури та спорту виступає мета, принципи та предметно-об'єктна сфера державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти.

Питання принципів державно-громадського управління в цілому розглядалось дуже обмежено. Науковець Зайченко О., стверджує, що до провідних з них слід віднести: науковість, професіоналізм, гуманізація, відкритість [10]. Вочевидь, така сукупність принципів є досить поверхневою, оскільки навіть не характеризує процес управління загалом.

Вчена Шоробура І. доводить в одній своїй праці, що такими принципами є [34]: «пріоритету прав і свобод людини і громадянина; верховенства права; взаємної поваги та партнерства; репрезентативності органів громадського самоврядування, громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства і правоможності їх представників; обов'язковості розгляду пропозицій сторін; пріоритету узгоджувальних процедур; прозорості, відкритості та гласності; обов'язковості дотримання досягнутих домовленостей; взаємної відповідальності сторін». В іншій науковій праці Шоробура І. розвиває запропоновані положення та наголошує на наявності декількох груп принципів державно-громадського управління, що поєднують в собі різні рівні (табл. 2).

Таблиця 2

Сукупність принципів державно-громадського управління освітою за рівнями управління за Шоробурою І. [33]

Загальносистемні
об'єктивності управління; демократизму; правової впорядкованості; законності; розподілу влади; публічності; поєднання централізації та децентралізації
Структурні
Структурно-цільові
узгодженість цілей державного управління між собою; взаємодоповнюваність цілей, коли одна ціль сприяє іншій і підсилює її; підлеглисть часткових, локальних цілей загальним (стратегічним); послідовність у досягненні всієї сукупності цілей державного управління
Структурно-функціональні
диференціація та фіксування функцій шляхом видання правових норм; сумісність функцій у межах компетентності одного органу, декількох органів, підсистеми і загалом організаційної структури державного управління; концентрація, що зумовлює надання одному органу сукупності управлінських функцій і відповідних ресурсів для забезпечення потужної управлінської дії на керовані об'єкти
Структурно-організаційні
єдність системи державної влади; територіально-галузевий, який зумовлює залежність організаційних структур від території, галузі виробництва та обслуговування; різноманітності організаційних зв'язків органів державної влади та місцевого самоврядування в системі державного управління; поєднання колегіальності й одно-осібності в окремих органах влади та місцевого самоврядування; лінійно-функціональний принцип, який розкриває зміст і обсяг підлеглих та управлінської взаємодії в організаційній структурі державного управління
Структурно-процесуальні
відповідності елементів (методів, форм і стадій) управлінської діяльності органів державного управління їхнім функціям і організації; конкретизації управлінської діяльності й особистої відповідальності за її результати; стимулювання раціональної та ефективної управлінської діяльності
Спеціалізовані
Соціально-політичні
широка участь громадян в управлінні справами держави й суспільства; централізм в управлінні; рівноправність націй; дотримання законності; позапартійність
Розвитку
відкритість, демократичність, взаємодія, узгодженість, участь і спільне управління
Демократизації освіти
рівних можливостей, співробітництва, різноманітності, відкритості, регіоналізації, громадсько-державного чи державно-громадського управління, самоорганізації, прямого спілкування, прямого спілкування, довіри, діалогу, адаптації, компліментарності

Представлена сукупність принципів є чітко систематизованою в частині загальних принципів державно-громадського управління (загально-системних та структурних) та суперечливою в частині

спеціалізованих принципів державно-громадського управління (так, автор виокремлює принцип демократичності в блоці принципів розвитку державно-громадського управління, в той же час виділяючи окремо принципи демократизації освіти).

Вчена Переславцева К. довела необхідність виокремлення таких принципів державно-громадського управління в освіті як [33]: «законність прийнятих рішень, демократія, відповідність змісту управлінської діяльності та форм суспільного управління, стимулювання громадської активності, перспективність цілей громадського управління, колективне прийняття рішень та індивідуальна відповідальність, ротація учасників громадського управління, особиста зацікавленість учасників, взаємодія дорослих і дітей; поєднання традицій та інновацій». Їх аналіз вказує на їх специфічність, тобто притаманність саме такий формі державного управління як державно-громадське управління. В свою чергу, вбачається за доречне, наголосити на необхідності збереження також загальносистемних та структурних принципів

Науковець Гаєвська Л. в своєму дисертаційному дослідженні ретроспективно виділяє такі принципи державно-громадського управління освітою [2]: «незалежності й паритетності органів державного та громадського управління освітою; комплексного використання економічних та інших ресурсів держави й суспільства суб'єктами державно-громадського управління освітою; цільової спрямованості діяльності суб'єктів державно-громадського управління освітою на реалізацію потреб та інтересів учасників освітнього процесу, суспільства, держави; правової обґрунтованості домагань учасників освітньої діяльності на участь у державно-громадському управлінні загальною середньою освітою як на рівні загальноосвітнього закладу, так і на місцевому, регіональному та центральному рівнях; відкритості й гласності, згідно з яким діяльність суб'єктів державно-громадського управління освітою відкрита для всіх учасників освітнього процесу та забезпечується одержанням інформації; свободи й самодіяльності, що означає можливість кожного суб'єкта державно-громадського управління освітою вільно обирати методи й засоби здійснення управлінської діяльності та виявляти при цьому активність і самодіяльність; узгодженого розподілу повноважень і сфер відповідальності між державними й громадськими органами управління освітою на кожному її рівні й етапі функціонування та розвитку; надання повноважень органам управління освітою в державній вертикалі згори донизу, у громадській навпаки – знизу догори; цивілізованого розв'язання конфліктів і суперечностей між державними і громадськими органами управління на кожному рівні управління шляхом застосування загальноприйнятих узгоджувальних механізмів і процедур». Опрацювання вказаних принципів вказує на досить успішну адаптацію певних загальних принципів державного управління до умов державно-громадського управління освітою.

В контексті заявленого завдання формування принципів державно-громадського управління фізичної культурою та спортом в сфері вищої освіти не можна оминуть увагою нормативно-правове забезпечення, яке наголошує на побудові державно-громадського управління освітою загалом на принципах [21]: «пріоритету прав і свобод людини і громадянина; верховенства права; взаємної поваги та партнерства; репрезентативності органів громадського самоврядування, громадських об'єднань та інших інститутів громадянського суспільства і правоможності їх представників; обов'язковості розгляду пропозицій сторін; пріоритету узгоджувальних процедур; прозорості, відкритості та гласності; обов'язковості дотримання досягнутих домовленостей; взаємної відповідальності сторін». Аналіз даної сукупності виявив певне змішання всіх трьох видів принципів – загальносистемних, структурних та спеціалізованих.

На підставі опрацювання авторських та законодавчих позицій, принципів побудови державної політики в сфері фізичної культури та спорту пропонується всі принципи державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти систематизувати за класичним підходом у межах 3 груп, при цьому загальносистемні та структурні принципи пропонується прийняти за основу, у тій сукупності, що представлена попередньо в таблиці 2 [6; 33], а специфічні презентувати у такий комплектації:

- людиноцентризму (пріоритету прав і свобод людини і громадянина);
- толерантності (взаємоповаги сторін);
- партнерства (спільна співпраця за досягнення вигоди обох сторін – держави та громадянського суспільства);
- репрезентативності (представництво найважливіших інститутів громадянського суспільства в сфері вищої освіти, фізичної культури та спорту);
- професіоналізму (високе володіння фаховим спрямуванням «фізична культура та спорт», «вища освіта» інститутами громадянського суспільства в сфері вищої освіти, фізичної культури та спорту);
- правоможності (захищеність законом можливості найважливіших інститутів громадянського суспільства в сфері вищої освіти, фізичної культури та спорту діяти відповідним чином в межах державно-громадського управління);
- узгоджувальності (пріоритет злагоженості процедур);
- обов'язковості (розгляду пропозицій сторін та дотримання досягнутих домовленостей);
- відповідальності (взаємної відповідальності сторін);

- цілепокладання (слідування цілям розвитку вищої освіти, фізичної культури та спорту, державного управління в цих сферах, а також суспільства в цілому);
- доступності (максимальна відкритість суб'єктів державного управління фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти до розбудови державно-громадського управління);
- синергічності (досягнення посиленого ефекту управління через консолідацію зусиль держави та інститутів громадського суспільства);
- безперервності (діяльність суб'єктів управління має бути безперервною в часі та просторі);

Щодо мети та завдань державно-громадського управління загалом звернімося до точки зору вченої Шоробура І., яка зазначала [33]: «головним завданням державно-громадського управління є забезпечення діалогу структур державного управління з органами громадського самоврядування, установлення рівноваги між державним регулюванням і процесами самоорганізації, що відбуваються в соціально-педагогічних системах. Крім того, завданнями такого управління є реалізація законодавчо визначених прав педагогів, учнів та їхніх батьків на участь в управлінні навчальним закладом; демократизація державного управління освітою; задоволення потреб та інтересів учасників освітнього процесу; розвиток узгоджувальних механізмів розв'язання суперечностей і конфліктів між усіма суб'єктами».

На підставі цього можна за мету державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти обрати досягнення максимального синергічного ефективу у розвитку фізичної культури та спорту в сфері вищої освіти на засадах цілепокладання на загальному (світовому, державному) та профільних (щодо вищевказаних сфер) рівнях в процесі тісної перманентної ефективності співпраці структур державного управління та інститутів громадського суспільства. Об'єктом виступає – фізична культура та спорт в сфері вищої освіти, а предметом – взаємоузгодження цілей та дій різних суб'єктів та процесів управління на розвиток фізичної культури та спорту в сфері вищої освіти.

Відносно форм державно-громадського управління, відомі вчені Бех Ю., Іванілов О. стверджують, що [15, с. 66]: «...взаємодія органів державної влади і громадських організацій... може проявлятися в різних формах: співробітництво, консенсус, узгодження, гегемонія, контроль, панування, керівництво, ізоляція, нейтралізація, боротьба, суперництво тощо, проте реалізуючись у формі системи державно-громадського управління, передбачає реалізацію у форматі соціального партнерства».

Ці ж вчені стверджують, [15, с. 67]: «взаємодія органів державної влади з громадськими організаціями має бути реалізована щонайменше на трьох рівнях: на першому – оперативному – будь-яка громадська організація має вступити у взаємодію з органами державної влади для вирішення гострих ситуацій, що склалися на місцевому рівні; на другому – тактичному рівні – в контакті мають перебувати громадські організації, що відтворюють думку територіальної або національної громади на районному, міському або обласному рівні з питань експертної оцінки стану проблем соціального розвитку та контролю за виконанням прийнятих рішень; на третьому – стратегічному рівні – громадські організації мають привертати увагу державних органів до розбудови нормативно-правової бази їх діяльності, створення представницької організаційної структури громадських організацій як в країні, так і на міжнародній арені, акредитації міжнародних організацій, представників світового громадянського суспільства в країні, що потребує широкого використання інструментарію експертизи і прогнозування соціального розвитку».

Питання моделей державно-громадського управління загалом якнайкраще опрацювала вчена Г.Єльнікова (табл. 3).

Таблиця 3

Моделі державно-громадського управління [7; 9]

Модель	Зміст
Структурно-громадська	Передбачає створення на кожному управлінському рівні громадських структур, які б здійснювали незалежну експертизу управлінської діяльності і прийняття рішень та забезпечували діалог між органами управління освітою та громадськістю
Інформаційно-громадська	Організацію зустрічних потоків інформації: органи управління надають доступну і повну інформацію про прийняті нормативні акти й управлінські рішення, а громадськість через зустрічні інформаційні канали висловлює свої позиції
Субординаційно-проміжного партнерства	Запровадження на всій вертикалі динамічних субординаційно-партнерських відносин; залучення громадськості до виконання завдань між членами громадських структур в процесі виконання яких стосунки громадських структур тимчасово перетворюються в партнерські

При цьому вказані вище моделі мають чітко функціональний характер.

Інституційний механізм державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти потребує чіткої ідентифікації інститутів, що входять до складу суб'єктів такого управління.

Звичайно, першим з таких суб'єктів слід ідентифікувати Міністерство освіти і науки України, що є «головним органом у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності в зазначених сферах, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти або провадять іншу діяльність, пов'язану з наданням таких послуг, незалежно від їх підпорядкування і форми власності» [20].

Міністерство молоді та спорту України як «головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах молодіжної політики, фізичної культури і спорту, утвердження української національної та громадянської ідентичності» слід визнати другим суб'єктом вищевказаного управління [19]. Вочевидь, суб'єктами управління державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти мають суб'єкти сфери фізичної культури і спорту, які якнайкраще розуміють та володіють проблематикою фізично культури та спорту (табл. 4).

Таблиця 4

Суб'єкти сфери фізичної культури і спорту

<i>Вид</i>	<i>Характеристика</i>
<i>1</i>	<i>2</i>
Спортивні клуби	Заклади фізичної культури і спорту, які забезпечують розвиток визначених напрямів фізичної культури і спорту, видів спорту, здійснюють фізкультурно-оздоровчу та/або спортивну діяльність, надають послуги у сфері фізичної культури і спорту
Дитячо-юнацькі спортивні школи	Заклади спеціалізованої позашкільної освіти спортивного профілю – заклади фізичної культури і спорту, які забезпечують розвиток здібностей вихованців в обраному виді спорту, визнаному в Україні, створюють необхідні умови для гармонійного виховання, фізичного розвитку, повноцінного оздоровлення, змістовного відпочинку і дозвілля дітей та молоді, самореалізації, набуття навичок здорового способу життя, підготовки спортсменів для резервного спорту
Заклади спеціалізованої освіти спортивного профілю із специфічними умовами навчання	Заклади загальної середньої освіти, закладами фахової передвищої освіти або закладами вищої освіти - закладами фізичної культури і спорту, які забезпечують відбір та спортивну підготовку найобдарованіших дітей та молоді, створюють умови для розвитку їхніх індивідуальних здібностей з метою досягнення високих спортивних результатів та поповнення національних збірних команд у поєднанні із здобуттям учнями та студентами відповідної освіти
Школи вищої спортивної майстерності	Заклади фізичної культури і спорту, які забезпечують підготовку спортсменів резервного спорту та спорту вищих досягнень шляхом проведення постійно діючих навчально-тренувальних зборів та участь спортсменів у відповідних змаганнях
Центри олімпійської підготовки	Заклади фізичної культури і спорту, які забезпечують підготовку спортсменів національних збірних команд з олімпійських видів спорту шляхом проведення постійно діючих навчально-тренувальних зборів на спортивних спорудах, де створені умови для проживання, харчування спортсменів, належного медичного та наукового забезпечення їх підготовки, та участь спортсменів у відповідних змаганнях
Центри студентського спорту закладів вищої освіти	Заклади фізичної культури і спорту, які забезпечують створення умов для поєднання навчання у закладі вищої освіти та підготовки студентів, зокрема, до участі у чемпіонатах Європи та світу серед студентів з видів спорту, визнаних в Україні, Всесвітніх універсіадах
Фізкультурно-оздоровчі заклади	Заклади фізичної культури і спорту, які здійснюють фізкультурно-оздоровчу діяльність
Центри фізичного здоров'я населення	Заклади фізичної культури і спорту, які здійснюють діяльність шляхом залучення різних груп населення, зокрема соціально незахищених, до занять фізичною культурою

1	2
Український центр з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю	Забезпечує належні умови для реалізації державної політики у сфері фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю, здійснює заходи з організації фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності осіб з інвалідністю, у тому числі щодо спорту вищих досягнень, фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю
Колективи фізичної культури	Громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості, які створюються та функціонують на підприємствах, в установах, організаціях з метою здійснення фізкультурно-оздоровчої діяльності за місцем роботи громадян
Фізкультурно-спортивні товариства	Громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості, основними завданнями яких є: сприяння реалізації державної політики у сфері фізичної культури та спорту; організація фізкультурно-оздоровчої діяльності, зокрема за місцем роботи громадян; забезпечення розвитку визначених напрямів спорту
Спортивні федерації (асоціації, спілки, об'єднання тощо)	Громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості, основними завданнями яких є: забезпечення інтересів членів відповідних спортивних федерацій у сфері спорту, в тому числі сприяння захисту їх соціальних, економічних, творчих, вікових, національно-культурних та інших інтересів; сприяння розвитку відповідного виду (видів) спорту шляхом участі у розробленні та виконанні відповідних програм; залучення різних груп населення до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; сприяння підготовці спортсменів національних збірних команд та забезпечення їх участі в офіційних міжнародних спортивних змаганнях; організація та проведення фізкультурно-оздоровчих, спортивних заходів та спортивних змагань; участь у здійсненні кадрового забезпечення розвитку відповідного виду (видів) спорту; сприяння розвитку міжнародного співробітництва у сфері фізичної культури і спорту
Громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості учнів та студентів	Громадські органи, основними завданнями яких є: сприяння залученню учнів та студентів у позанавчальний час до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності у закладах загальної середньої, спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти; сприяння організації і проведенню спортивних змагань серед учнів та студентів спільно із всеукраїнськими спортивними федераціями; сприяння вдосконаленню проведення обов'язкових занять з фізичної культури у закладах загальної середньої, спеціалізованої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої, вищої освіти
Спортивна студентська спілка України	Громадське об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості студентів, яке має всеукраїнський статус відповідно до закону та визнане Міжнародною федерацією університетського спорту. Остання, серед іншого: представляє Україну у відповідних міжнародних спортивних організаціях, на Всесвітніх універсіадах, інших міжнародних спортивних змаганнях серед студентів, якщо інше не передбачено вимогами відповідних міжнародних організацій та/або міжнародними договорами України; може організовувати та проводити на території України всеукраїнські та міжнародні спортивні змагання та заходи серед студентів з видів спорту спільно з відповідними спортивними федераціями; співпрацює з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, іншими центральними органами виконавчої влади, відповідними структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій та органами місцевого самоврядування, іншими громадськими об'єднаннями фізкультурно-спортивної спрямованості на підставі договорів, що укладаються відповідно до законодавства

Закінчення табл. 4

1	2
Українська федерація учнівського спорту	Громадське об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості учнів, яке має всеукраїнський статус відповідно до закону та визнане Міжнародною федерацією учнівського спорту. Остання, серед іншого: представляє Україну у відповідних міжнародних спортивних організаціях, на Всесвітніх гімназіадах, інших міжнародних спортивних змаганнях серед учнівської молоді, якщо інше не передбачено вимогами відповідних міжнародних організацій та/або міжнародними договорами України; може організовувати та проводити на території України всеукраїнські та міжнародні спортивні змагання та заходи серед учнівської молоді з видів спорту спільно з відповідними спортивними федераціями; співпрацює з центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері освіти і науки, іншими центральними органами виконавчої влади, відповідними структурними підрозділами місцевих державних адміністрацій та органами місцевого самоврядування, іншими громадськими організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості на підставі договорів, що укладаються відповідно до законодавства
Громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості ветеранів фізичної культури і спорту	Громадські органи, основними завданнями яких є: забезпечення розвитку спорту ветеранів та сприяння соціальному захисту ветеранів фізичної культури і спорту; залучення ветеранів спорту до фізкультурно-оздоровчої та спортивної діяльності; організація і проведення спортивних змагань серед ветеранів фізичної культури і спорту; забезпечення участі ветеранів фізичної культури і спорту у відповідних міжнародних спортивних змаганнях
Національний олімпійський комітет України	Громадське об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості, основним завданням якої є забезпечення розвитку олімпійського руху в Україні як складової частини міжнародного олімпійського руху
Спортивний комітет України	Громадське об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості, основним завданням якої є забезпечення розвитку в Україні неолімпійського спорту

Джерело: складено на підставі [24]

Аналіз представлених характеристик вказує, що найбільш широким спектром профільних компетенцій та молодіжним спрямуванням діяльності наділені спортивні федерації та спортивна студентська спілка України, а також громадські об'єднання фізкультурно-спортивної спрямованості учнів та студентів та центри студентського спорту закладів вищої освіти. При цьому, перші і другу (спортивні федерації та спілку) варто ідентифікувати на вищому рівні управління – державному, а другі і треті (об'єднання та центри) – на місцевому (територіальному) та в межах управління кожним закладом вищої освіти. Слід також зазначити, що на сьогодні в Україні повноцінно діє більше 40 федерацій з олімпійських видів спорту; залучення до реалізації механізмів державно-громадського управління їх багаторічного досвіду та високого рівня професійно-управлінських компетенцій сприятиме їх ефективності та результативності [29; 32].

На інституційну розбудову державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти пропонується створення колегіального міжвідомчо-громадського органу Ради з розвитку фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти, до якої мають увійти представники Міністерства освіти і науки України (у тому числі Комітету з фізичного виховання та спорту МОН [18]), Міністерства молоді та спорту України, всіх спортивних федерацій України та Спортивної студентської спілки України.

До його функцій мають бути включено:

- визначення основних орієнтирів розвитку фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти на основі планів розвитку країни та світових трендів розвитку фізичною культурою та спортом;
- участь у формування та реалізації державної політики розвитку фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти через ініціативу та надання пропозицій щодо її формування, моніторинг її реалізації;
- міжнародна співпраця з зарубіжними державно-громадськими інститутами з фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти з метою забезпечення розвитку останніх;

Таким чином, інституційний механізм державно-громадськими управління розвитком фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти набуває вигляду (табл. 5).

Інституційний механізм державно-громадськими управлінням розвитком фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти

Державно-громадське управління розвитком фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти – це суспільного управління, що носить соціально-демократичний характер, за яким інститути державної влади та місцевого самоврядування, а також інститути громадянського суспільства у тісній співпраці формують, приймають та реалізують управлінські рішення щодо розвитку фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти з метою досягнення стратегічних та оперативних цілей розвитку останніх як важливих складових життя країни			
Мета – досягнення максимального синергічного ефективно у розвитку фізичної культури та спорту в сфері вищої освіти на засадах цілепокладання на загальному (світовому, державному) та профільних (щодо вищевказаних сфер) рівнях в процесі тісної перманентної ефективності співпраці структур державного управління та інститутів громадянського суспільства			
Об’єкт – фізична культура та спорт в сфері вищої освіти			
Предмет – взаємоузгодження цілей та дій різних суб’єктів та процесів управління на розвиток фізичної культури та спорту в сфері вищої освіти			
Принципи			
загальносистемні	специфічні		структурні
	людиноцентризму, толерантності, партнерства, репрезентативності, професіоналізму, правоможності, узгоджувальності, обов’язковості, відповідальності, цілепокладання, доступності, синергічності, безперервності		
Форми – соціальне партнерство			
Функціональні моделі			
субординаційна	структурна	інформаційна	
Рівні реалізації			
оперативний	тактичний	стратегічний	
Головний інституційний орган управління			
Рада з розвитку фізичної культури та спорту в сфері вищої освіти			
склад – представники:			
<i>Міністерства молоді та спорту України</i>	<i>Міністерства освіти і науки України (у тому числі Комітету з фізичного виховання та спорту)</i>	<i>спортивних федерацій України</i>	<i>Спортивної студентської спілки України</i>
Функції Ради:			
визначення основних орієнтирів розвитку фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти на основі планів розвитку країни та світових трендів розвитку фізичною культурою та спорту	участь у формуванні та реалізації державної політики з розвитку фізкультури та спорту в сфері вищої освіти через ініціативу та надання пропозицій щодо її формування, моніторинг її реалізації	міжнародна співпраця з зарубіжними державно-громадськими інститутами з фізичною культурою та спорту в сфері вищої освіти з метою забезпечення розвитку останніх	
участь у формуванні та удосконаленні стандартів вищої освіти за спеціальністю 017 «Фізична культура і спорт»			

Запропонований інституційний механізм державно-громадського управлінням розвитком фізичною культурою та спортом в сфері вищої освіти вирізняється науковою обґрунтованістю, легітимністю, відповідністю вимогам розвитку фізичною культурою, спорту та вищої освіти в контексті стратегічних планів розвитку власне Україні. Його реалізація дозволить посилити участь громадянського суспільства у формуванні державної політики щодо розвитку фізичною культурою та спорту в сфері вищої освіти.

Висновки та напрями подальших досліджень. Реформування державного управління на засадах громадської участі набуло за останнє десятиріччя активізації на всіма напрямками останнього, що продиктовано у тому числі і спрямуванням нашого політичного вектору на євроінтеграцію. Не оминули ці процеси і вищу освіту в цілому та вищу освіту в сфері фізичною культурою та спорту зокрема. Втім, ці процеси не були однозначними і не завжди демонстрували позитивну динаміку. На посилення таких процесів в роботі сформовано визначення державно-громадського управління вищою освітою, а також розроблено інституційний механізм державно-громадського управління фізичною культурою та спортом в системі вищої освіти, що містить понятійне трактування вказаного явища, його мети, об’єктно-предметної сфери, принципи, форми, функціональні моделі, рівні реалізації, головний інституційний орган управління – Рада з розвитку фізичною культурою та спорту в сфері вищої освіти, а також її функціональне наповнення її діяльності. Вказані новації сприятимуть підвищенню ефективності та результативності державного управління розвитком фізичною культурою та спорту в сфері вищої освіти, що є одним з вирішальних факторів перемоги в війні в нашій країні.

Список використаної літератури:

1. Вступ.ОСВІТА.УА. : інформаційна система [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://vstup.osvita.ua/spec/2-620-1/0-0-1469-0-0-0/>.
2. Гаєвська Л.О. Розвиток державно-громадського управління загальною середньою освітою в Україні (друга половина XIX ст. – початок XX ст.) : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.02 ; Національна академія Державного управління при Президентіві України. К., 2010. 36 с.
3. Грабовський В.А. Державно-громадське управління загальною середньою освітою на районному рівні : дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / В'ячеслав Альбертович Грабовський. – К., 2006. – С. 87.
4. Гречка Я.Р. Особливості державно-громадського управління освітою в Польщі : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Я.Р. Гречка ; Академія муніципального управління. – К., 2009. – 22 с.
5. Даниленко Л.І. Управління інноваційною діяльністю в загальноосвітніх навчальних закладах : монографія / Л.І. Даниленко. – Київ : Міленіум, 2004. – 358 с.
6. Державне управління : теорія і практика / за заг. ред. В.Б. Авер'янова. – Київ : Юрінком Інтер, 1998. – 432 с.
7. Державно-громадське управління освітою: прогалини нормативно-правового забезпечення [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.prostir.ua/?news=derzhavno-hromadske-upravlinnyu-osvitoyu-prohalynunormativno-pravovoho-zabezpechennya>
8. Енциклопедія державного управління : у 8 т. / наук.-ред. колегія : Ю.В. Ковбасюк (голова) та ін. ; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України – К. : НАДУ, 2011. Т. 2 : Методологія державного управління / наук.-ред. колегія : Ю.П. Сурмін (співголова), П.І. Надолішній (співголова) та ін. – 2011. – 692 с.
9. Єльнікова Г.В. Теоретичні підходи до моделювання державно-громадського управління / Г.В. Єльніков // Директор школи. – 2003. – № 40. – С. 10–11.
10. Зайченко О.І. Державно-громадське управління в системі освіти району / О.І. Зайченко // Теорія та методика управління освітою. – 2009. – № 2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/tmuo/2009_2/09saiesr.pdf.
11. Кононенко В.В. Державно-громадське управління освітою в Україні / В.В. Кононенко, С.А. Лапшин, Т.І. Пилипенко // Державне управління: удосконалення та розвиток. – 2020. – № 1 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dy.nauka.com.ua/?op=1&z=1548>.
12. Королюк С.В. Громадсько-державне управління школою: особливості впровадження / С.В. Королюк [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/library/12v2-17/12ksvsov.htm.
13. Крисюк С.В. Державно-громадське управління освітою / С.В. Крисюк // Суспільні реформи та становлення громадянського суспільства в Україні : матеріали науково-практ. конф. – К. : Вид-во УАДУ, 2001. – Т. 3. – С. 351.
14. Михайленко О. Державно-громадське управління освітою / О.Михайленко [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://osvita.ua/school/method/1124/>.
15. Модус державно-громадського управління освітою : монографія / за науковою ред. В.П. Бега. – К. : Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2015. – 768 с.
16. Пастовенський О.В. Громадсько-державне управління загальною середньою освітою в регіоні : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.06 / О.В. Пастовенський ; ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» Національної академії педагогічних наук України. – Київ, 2015. – 44 с.
17. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>.
18. Про затвердження Положення про Комітет з фізичного виховання та спорту Міністерства освіти і науки України : Наказ МОН від 12.03.2018 № 241 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0411-18?fbclid=IwAR3chAHFlwFRrWxcHX5mb51XBx5i6c_s1R2gKI7vhdw-0v9sZdOcpa7saXY#Text.
19. Про затвердження Положення про Міністерство молоді та спорту України : Постанова КМУ № 220 від 2.07.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-p#Text>.
20. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України : Постанова КМУ № 630 від 16.10.2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p#Text>.
21. Про освіту : Закон України від 5.09.2017 №2145-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
22. Про схвалення Стратегії розвитку вищої освіти на 2022-2032 роки : Розпорядження КМУ від 23.02.2022 № 286-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text>.
23. Про схвалення Стратегії розвитку фізичної культури та спорту до 2028 року : Постанова КМУ №1089 від 4.11.2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-p#Text>.
24. Про фізичну культура та спорт : Закон України від 24.12.1993 № 3808-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>.
25. Прокопенко Л.Л. Демократизація системи управління освітою в Польщі / Л.Л. Прокопенко, В.І. Денисюк // Реформування системи державного управління та державної служби: теорія і практика : мат-ли науково-практ. конф. за міжнар. участю (8 квітня 2011 р.) – Л. : ЛРІДУ, 2011.
26. Прокопенко Л.Л. Досвід державно-громадського управління вищою освітою в Польщі / Л.Л. Прокопенко, І.О. Дегтярьова // Аспекти публічного управління. – 2014. – № 7 (9). – С. 99–106.
27. Свірко С.В. Механізми державного управління бюджетною безпекою : монографія / С.В. Свірко. – Житомир : ТОВ «Видавничий дім «Бук-Друк»», 2021. – 436 с.

28. Сітарський С.М. Інституалізація діяльності органів державної влади в контексті врегулювання політичних конфліктів / С.М. Сітарський // Економіка та держава. – 2014. – № 9. – С. 117–123.
29. Спортивні федерації України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Спортивні_федерації_України.
30. Тодосова Г.І. Шляхи розвитку державно-громадського управління освітою в Україні: європейський досвід та українська реальність / Г.І. Тодосова // Державне управління: теорія та практика. – 2010. – № 1. – С. 16.
31. Тодосова Г.І. Механізми державно-громадського управління загальною середньою освітою в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Г.І. Тодосова ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. – К., 2014. – 20 с.
32. Федерації з олімпійських видів спорту [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://mms.gov.ua/sport/nacionalni-federaciyi-z-olimpijskih-vidiv-sportu>.
33. Шоробура І.М. Принципи державно-громадського управління освітою як основного напрямку демократизації освітньої політики / І.М. Шоробура // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2020. – № 70. – Т. 4. – С. 61–66.
34. Шоробура І.М. Принципи державно-громадського управління освітою: сучасні виклики / І.М. Шоробура // Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica. – 2020. – Band 1. – № 5. – С. 63–66.
35. Юськов Д. Становлення системи державно-громадського управління вищою освітою України за національним законодавством / Д.Юськов // Публічне управління і право: історія, теорія, практика : збірник наукових праць. – Вінниця : Друк, 2022. – Вип. 2. – С. 68–74.

References:

1. Informatsiina systema «Vstup.OSVITA.UA.», [Online], available at: <https://vstup.osvita.ua/spec/2-620-1/0-0-1469-0-0-0/>
2. Haievskia, L.O. (2010), «Rozvytok derzhavno-hromadskoho upravlinnia zahalnoi serednoi osvitoiu v Ukraini (druha polovyna XIX st. – pochatok XX st.)», abstract of D.Sc. Thesis.of dissertation, 25.00.02, Natsionalna akademiia Derzhavnoho upravlinnia pry Prezidentovi Ukrainy, Kyiv.
3. Hrabovskyy, V.A. (2006), «Derzhavno-hromadske upravlinnia zahalnoi serednoi osvitoiu na rayonnomu rivni», Ph.D. Thesis of dissertation, 25.00.02, Kyiv.
4. Hrechka, Ya.R. (2009), «Osoblyvosti derzhavno-hromadskoho upravlinnia osvitoiu v Polshchi», Abstract of Ph.D. diss., 25.00.02, Akademiia munitsypalnoho upravlinnia, Kyiv.
5. Danylenko, L.I. (2004), *Upravlinnia innovatsiynoiu diialnistiu v zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh*, monohrafiia, Milenium, Kyiv, 358 p.
6. Averianova, V.B. (1998), *Derzhavne upravlinnia : teoriia i praktyka*, Yurinkom Inter, Kyiv, 432 p.
7. «Derzhavno-hromadske upravlinnia osvitoiu: prohalyny normatyvno-pravovoho zabezpechennia», [Online], available at: <https://www.prostir.ua/?news=derzhavno-hromadske-upravlinnya-osvitoiu-prohalyny-normatyvno-pravovoho-zabezpechennya>
8. Kovbasiuk, Yu.V. (2011), *Entsyklopediia derzhavnoho upravlinnia, T. 2. Metodolohiia derzhavnoho upravlinnia*, NADU, Kyiv, 692 p.
9. Yelnykova, H.V. (2003), «Teoretychni pidkhody do modeliuvannia derzhavno-hromadskoho upravlinnia», *Dyректор shkoly*, No. 4, pp. 10–11.
10. Zaichenko, O.I. (2009), «Derzhavno-hromadske upravlinnia v systemi osvity rayonu», *Teoriia ta metodyka upravlinnia osvitoiu*, No. 2, [Online], available at: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/tmuo/2009_2/09saiesr.pdf
11. Kononenko, V.V., Lapshyn, S.A. and Pylypenko, T.I. (2020), «Derzhavno-hromadske upravlinnia osvitoiu v Ukraini», *Derzhavne upravlinnia: udoskonalennia ta rozvytok*, No. 1, [Online], available at: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1548>
12. Koroliuk, S.V., «Hromadsko-derzhavne upravlinnia shkoloiu: osoblyvosti vprovadzhennia», [Online], available at: http://narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/library/12v2-17/12ksvsvo.htm
13. Krysiuk, S.V. (2001), «Derzhavno-hromadske upravlinnia osvitoiu», *Suspilni reformy ta stanovlennia hromadianskoho suspilstva v Ukraini*, materialy nauково-prakt. konf, UADU, Kyiv, p. 351.
14. Mykhailenko, O., «Derzhavno-hromadske upravlinnia osvitoiu», [Online], available at: <https://osvita.ua/school/method/1124/>
15. Bekh, V.P. (2015), *Modus derzhavno-hromadskoho upravlinnia osvitoiu*, monohrafiia, Vydavnytstvo NPU imeni M.P. Drahomanova, Kyiv, 768 p.
16. Pastovenskyi, O.V. (2015), «Hromadsko-derzhavne upravlinnia zahalnoi serednoi osvitoiu v rehioni», Abstract of D.Sc. dissertation, 13.00.06., DVNZ «Univertyet menedzhmentu osvity» Natsionalnoi akademii pedahohichnykh nauk Ukrainy, Kyiv, 44 p.
17. Verkhovna Rada Ukrainy (2014), *Pro vyshchu osvitu*, Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 No. 1556-VII, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>
18. MON (2018), *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Komitet z fizychnoho vykhovannia ta sportu Ministerstva osvity i nauky Ukrainy*, Nakaz vid 12.03.2018 No. 241, [Online], available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0411-18?fbclid=IwAR3chAHFlwFRrWxcHX5mb51XBx5i6c_s1R2gKI7vhdw-0v9sZdOcpa7saXY#Text
19. KMU (2014), *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo molodi ta sportu Ukrainy*, Postanova vid 02.07.2014 No. 220, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/220-2014-п#Text>

20. KМУ (2014), *Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy*, Postanova vid 16.10.2014 No. 630, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-p#Text>
21. Verkhovna Rada Ukrainy (2017), *Pro osvitu*, Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 No. 2145-VIII, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
22. KМУ (2022), *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity na 2022-2032 roky*, Rozporiadzhennia vid 23.02.2022 No. 286-r., [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/286-2022-p#Text>
23. KМУ (2020), *Pro skhvalennia Stratehii rozvytku fizychnoi kultury ta sportu do 2028 roku*, Postanova vid 04.11.2020 No. 1089, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-p#Text>
24. Verkhovna Rada Ukrainy (1994), *Pro fizychnu kulturu ta sport*, Zakon Ukrainy vid 24.12.1993 No. 3808-XII, [Online], available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
25. Prokopenko, L.L. and Denysiuk, V.I. (2011), «Demokratyzatsiia systemy upravlinnia osvitoiu v Polshchi», *Reformuvannia systemy derzhavnogo upravlinnia ta derzhavnoi sluzhby: teoriia i praktyka*, mat-ly naukovo-prakt. konf. za mizhnario uchastiu, LRIDU, Lviv.
26. Prokopenko, L.L. and Dehtiarova, I.O. (2014), «Dosvid derzhavno-hromadskoho upravlinnia vyshchoiu osvitoiu v Polshchi», *Aspekty publichnogo upravlinnia*, No. 7 (9), pp. 99–106.
27. Svirko, S.V. (2021), *Mekhanizmy derzhavnogo upravlinnia biudzhethoiu bezpekoiu*, monohrafiia, TOV «Vydavnychiy dim «Buk-Druk», Zhytomyr, 436 p.
28. Sitarskyi, S.M. (2014), «Instyualizatsiia diialnosti orhaniv derzhavnoi vlady v konteksti vrehuliuvannia politychnykh konfliktiv», *Ekonomika ta derzhava*, No. 9, pp. 117–123.
29. «Sportyvni federatsii Ukrainy», [Online], available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Категорія:Спортивні_федерації_України
30. Todosova, H.I. (2010), «Shliakhy rozvytku derzhavno-hromadskoho upravlinnia osvitoiu v Ukraini: yevropeyskyi dosvid ta ukrainska realnist», *Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka*, No. 1, p. 16.
31. Todosova, H.I. (2014), «Mekhanizmy derzhavno-hromadskoho upravlinnia zahalnoiu serednoiu osvitoiu v Ukraini», abstract of Ph.D., 25.00.02, Nats. akad. derzh. upr. pry Prezydentovi Ukrainy, Kyiv.
32. MMS, *Federatsii z olimpiiskykh vydiv sportu*, [Online], available at: <https://mms.gov.ua/sport/nacionalni-federaciyi-z-olimpiiskykh-vidiv-sportu>
33. Shorobura, I.M. (2020), «Pryntsypy derzhavno-hromadskoho upravlinnia osvitoiu yak osnovnogo napriamu demokratyzatsii osvitnoi polityky», *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitniy shkolkakh*, No. 70, T. 4, pp. 61–66.
34. Shorobura, I.M. (2020), «Pryntsypy derzhavno-hromadskoho upravlinnia osvitoiu: suchasni vyklyky», *Tendenze attuali della moderna ricerca scientifica*, Band 1, No. 5, pp. 63–66.
35. Yuskov, D. (2022), «Stanovlennia systemy derzhavno-hromadskoho upravlinnia vyshchoiu osvitoiu Ukrainy za natsionalnym zakonodavstvom», *Publichne upravlinnia i pravo: istoriia, teoriia, praktyka*, zbirnyk naukovykh prats, Druk, Vinnytsia, Iss. 2, pp. 68–47.

Свірко Світлана Володимирівна – доктор наук з державного управління, доктор економічних наук, професор Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0000-0001-9157-4672>.

Наукові інтереси:

– державне управління; державна політика; громадський контроль; бюджетна безпека; сталий розвиток.

Email: svvs3@ztu.edu.ua.

Однороченко Ігор Володимирович – здобувач, старший викладач кафедри фізичного виховання та спорту Державного університету «Житомирська політехніка».

Наукові інтереси:

– педагогічні проблеми у фізичному вихованні і спорту; настільний теніс.

Email: kfvs_oiv@ztu.edu.ua.

Svirko S.V., Odnorochenko I.V.

Institutional mechanism of public administration physical education and sports in higher education

The article analyzes the provisions of state and public administration of physical culture and sports in the system of higher education. Its theoretical development is based on the state and public administration of higher education as a certain type of public administration of social and democratic nature. According to it the institutions of state power and local self-government in close cooperation with civil society institutions formulate, adopt and implement management decisions in the field of higher education in order to achieve strategic and operational goals to develop the latter as an important component of the country's life. The social and democratic nature of such decisions is ensured by the synergistic action of the above-mentioned actors - institutions of state power and local governments, and civil society institutions.

Keywords: physical culture and sports; higher education system; public administration; governance.

Стаття надійшла до редакції 05.02.2024.